

Reacties op vragen en mogelijke knelpunten XBRL-waterschappen bij invoering informatievereisten EMU-kwartaalrapportages

Geïnitieerd vanuit de Unie loopt een traject waarin 16 waterschappen de vanaf 2004 verplichte EMU-kwartaalrapportages met XBRL(-software, de XBRL-composer) faciliteren. Net zoals alle andere waterschappen moeten ook deze waterschappen onder andere hun financieel systeem aanpassen aan de EMU-informatie-eisen (een deel van stap 0 van het XBRL-EMU-project). Bij het toepassen van deze eisen zijn de waterschappen tegen een aantal vragen en mogelijke knelpunten aangelopen. Met name het versturen van de door Deloitte en Unie ontwikkelde EMU-checklist op 20 november 2003 (op papier en op 25 november elektronisch) aan de waterschappen heeft de nodige vragen opgeleverd. Omdat dit alles nauw luistert, zijn alle punten die sinds begin oktober door de Unie zijn ontvangen aan het papier toevertrouwd en in deze notitie van een reactie voorzien. De reactie is in vrijwel alle gevallen met het CBS afgestemd. Ook heeft samenwerkingspartner Deloitte inbreng gehad bij de uiteindelijke reacties. Het door waterschappen ingebrachte punt is steeds cursief weergegeven, waaronder de reactie vermeld staat.

Een algemene opmerking bij dit document is dat in veel vragen van de waterschappen gesproken wordt over een 'taxonomieprobleem' terwijl het in feite gaat om een vraag over de op grond van de EMU-informatie-eisen aangepaste indeling van kosten- en opbrengstsoorten, balansposten en -mutaties. De taxonomie volgt slechts deze indelingen.

1 EMU-verplichting niet in grootboek, maar derde dimensie financieel systeem

Ik lees in de checklist in paragraaf 1.1, dat de gevraagde gegevens direct aan het grootboek kunnen worden ontleend. Wij hebben in de zomer besloten om het grootboek niet aan de EMU-verplichting te ontleenen, maar de informatie voor de EMU op te nemen in een derde dimensie. Dit hebben wij zo besloten omdat het hier gaat om een convenant en nog niet om een wettelijke maatregel, geregeld via de Comptabiliteitsvoorschriften. Daarnaast vinden wij het zonde om het grootboek helemaal opnieuw op te zetten want dan verliezen wij referentiegegevens van een aantal jaren en dat kan ook niet de bedoeling zijn. Het grootboek was gelet op de wijzigingen niet meer (eenvoudig) te wijzigen. Om toch aan de verplichting te voldoen hebben wij naast het grootboek een dimensie EMU opgenomen. Bij het boeken van facturen krijgen wij dan de volgende situatie:

- dimensie 1 grootboek: rente langlopende geldleningen*
- dimensie 2 beheerproduct: kapitaallasten*
- dimensie 3 EMU: externe rentelasten*

Ik denk dat we op deze wijze van registratie toch aan de verplichtingen kunnen voldoen. Voldoen wij met deze opzet aan de verplichtingen?

Reactie

Bij nader inzien zijn wij te onzorgvuldig met term grootboek omgegaan. Had financiële administratie moeten zijn. Informatie kan overal uit de administratie worden gehaald. Er is in ieder geval geen sprake van strijdigheid met EMU-verplichting.

2 Ontsluiten meerdere dimensies financieel systeem

Om sommige gegevens te kunnen genereren moet er voor het bepalen van de bedragen naar meerdere dimensies binnen het systeem gekeken worden. Is en kan dit voor het aanleveren van de gegevens?

Reactie

Ontsluiten van meerdere onderdelen van het financieel systeem levert in principe geen problemen op.

3 Geautomatiseerd verzorgen van de EMU-rapportages

Op grond van de reacties op de taxonomie en uit de interviews bleek in oktober 2003 dat de waterschappen er toen nog niet uit waren in welke mate zij de EMU-rapportageverplichting in hun grootboek wilden gaan opnemen. Dit betrof met name de specificatie van mutaties (van vermeerderingen en verminderingen) van financiële activa en passiva en van de materiële vaste activa. Er waren omtrent deze posten nog gedachten om dit soort informatie eventueel handmatig te gaan aanleveren.

Reactie

Op grond van uitgebreide besprekingen over dit punt binnen ons project en met het CBS hebben wij er bij memo van 25 november 2003 richting de deelnemende waterschappen voor gepleit dat zij alle specificaties van de EMU-taxonomie zo volledig mogelijk doorvoeren in bronsystemen.

Daarbij gaat onze eerste voorkeur uit naar opname in (het rekeningschema van) het financieel systeem.

Een wat ons betreft next-best oplossing is dat bepaalde specificaties worden opgenomen in subadministraties zoals een leningenadministratie en vaste activa module en/of projectenadministratie. Het is namelijk mogelijk meerdere administraties aan de composer en derhalve de EMU-taxonomie te koppelen. Op deze wijze kan ook informatie uit subadministraties voor de EMU-rapportages geautomatiseerd worden gegenereerd.

Op zich wordt de waterschappen in de composer een functionaliteit geboden waarmee de 'adminstrator' kan aangeven welke zaken automatisch worden aangeleverd en welke handmatig worden ingevoerd. Waterschappen moeten zich echter realiseren dat hoe meer zij handmatig willen gaan afdoen, hoe verder zij afkomen van de doelstellingen van het XBRL-EMU-project en de XBRL-filosofie. Deze gaan er immers idealiter vanuit dat het rapporteren 'een druk op de knop wordt'. Voorts moet worden gerealiseerd dat handmatige zaken vroeger slechts eenmaal per jaar behoeften te worden gedaan, maar door de EMU-verplichtingen in sommige gevallen thans vier maal moeten plaatsvinden. Een geautomatiseerde oplossing biedt dan dus efficiëntievoordelen.

Een bijzonder punt van aandacht vormt nog de koppeling vanuit bronsystemen met EMU-elementen die (thans) voor een bepaald waterschap niet van toepassing zijn. Ieder waterschap zal goed moeten overwegen of men hiervoor grootboekrekeningen beschikbaar gaat stellen (of anderszins wil zorgen voor een potentiële registratiemogelijkheid) of dat men dit niet gaat doen.

Een argument voor een waterschap om ook deze elementen vanuit het financiële systeem of anderszins rapporteerbaar te maken, ongeacht of deze mogelijkheid wordt gebruikt of niet, is dat zo wordt voorkomen dat bij elke verandering binnen een waterschap ook de mapping file naar de XBRL-composer moet worden aangepast. Aan de andere kant kunnen we ons voorstellen dat als een waterschap zeker weet dat een bepaalde post of mutatie nooit voor zal komen wordt besloten dit element niet in het rekeningschema op te nemen. In die gevallen wordt het taxonomie-element niet gekoppeld aan de composer.

Het voorgaande impliceert ook dat correcties alleen in de bronsystemen mogen plaatsvinden en derhalve dat de EMU-rapportages (instance documents) deze volgen.

4 **EMU–kwartaalrapportages zijn cumulatief**

Unie en CBS hebben noch in het convenant noch anderszins naar de waterschappen expliciet gemaakt dat in tweede, derde en vierde kwartaal cumulatieve bedragen moeten worden gerapporteerd.

Reactie

Bij brief van 29 oktober 2003 heeft de Unie de waterschappen schriftelijk bericht dat in de EMU–kwartaalrapportages cumulatieve bedragen moeten worden opgenomen.

5 **Correcties op balansmutaties**

Het financieel systeem registreert correcties op een balanspost als een vermeerdering dan wel een vermindering, zodat de balansmutaties in de EMU–rapportages geen goed beeld van de werkelijkheid geven. Immers in de rapportage worden stromen vermeld die zich in de praktijk niet hebben voorgedaan

Reactie

Het is het meest correct als aanpassingen op debet als negatief debet worden geboekt en idem voor credit.

6 **Onderscheid debiteuren in 'overheden' en 'overige debiteuren'**

Voor de "vorderingen en overlopende activa" wordt gevraagd om onderscheid te maken in:

- vorderingen op overheden;*
- vorderingen op overige debiteuren.*

Door het grote aantal belastingdebiteuren > 160.000 is het niet mogelijk om dit onderscheid te maken.

Reactie

Idealiter zou in de subadministratie qua codering onderscheid aangebracht kunnen worden in de twee debiteurengroepen en door koppeling van deze subadministratie aan de composer zou de gewenste informatie beschikbaar kunnen komen.

Het CBS is het op zich met deze reactie eens, maar heeft daarbij aangegeven dat de sectorverdeling voor de EMU met name van belang is bij vaste activa en (iets minder) bij de kortlopende schulden. Het CBS gaat er vanuit dat rekening–courantverhoudingen met niet–banken (voorzover die voorkomen) worden gerekend tot de afzonderlijke post verstrekte kortlopende leningen. In de post debiteuren is het sectoronderscheid van wat minder belang. Het CBS zal soepel optreden als het maken van onderscheid tot grote problemen leidt.

7 **Taxonomie–element 'Toevoeging aan voorzieningen en onvoorzien'**

Een toevoeging aan voorzieningen is mogelijk. Het is echter niet mogelijk daadwerkelijk aan onvoorzien toe te voegen; alleen op begrotingsbasis is een toevoeging of meestal een onttrekking mogelijk uit onvoorzien. De naam van het taxonomie–element suggereert dat er wel toegevoegd en onttrokken zou kunnen worden.

Reactie

Deze benadering klopt. De kwartaalrapportage is alleen gericht op realisaties en niet op begrotingen. Als de registratie juist is, zal bij realisaties de post onvoorzien niet (mogen) voorkomen.

8 **Cross Border Lease**

Moet de CBL–deelname van ons waterschap ieder kwartaal geconsolideerd worden meegenomen?

Reactie

Als deze deelname op de normale balans staat, moet deze ook als onderdeel van de balansstanden in de kwartaalrapportages voorkomen.

9 **Leasekosten en ontvangen depositorente bij Sale and lease back en Cross Border Lease**

Voor de SLB en CBL betalen we jaarlijks leasekosten en ontvangen we depositorente. Beide bedragen zijn aan elkaar gelijk. Onder welke kostensoort/opbrengstsoort vallen deze bedragen?

Reactie

De leasekosten op kostensoort 3.5 'Leasebetalingen SLB en CBL' (is in de toelichting aangegeven). De ontvangen depositorente wordt verantwoord op kostensoort 1.1 'Externe rentebaten'.

10 **Verantwoording huur Waterlandstichting**

Vallen de kosten van huur van de Waterlandstichting onder 'Rente en afschrijvingen' of onder 'Huren en rechten'.

Reactie

Onder geen van beide, want ook hier gaat het in de filosofie van de met het convenant aangepaste indeling van kostensoorten om een leasebetaling die op kostensoort 3.5 'Leasebetalingen SLB en CBL' moet worden verantwoord.

11 **Kortlopende leningen**

Vallen onder de verstrekte kortlopende leningen ook de PC–privé regeling en de fiets regeling?

Reactie

Indien in de regelingen ook een gift aan het personeel is opgenomen, dient deze gift op kostensoort 2.4 (Overige personeelslasten) te worden verantwoord. Leningen aan het personeel die meestal onderdeel van de regelingen zijn zullen tot langlopende leningen moeten worden gerekend (immers, de looptijd is meestal langer dan één jaar).

12 **Balanspost Liquide middelen met negatief saldo**

Indien liquide middelen een negatief saldo bevat, dan moet dit saldo in XBRL gerapporteerd worden als langlopende schulden. Deze functionaliteit zit op dit moment niet in de XBRL composer. Mogelijke oplossingen:

- negatieve liquiditeit wordt als zodanig gerapporteerd.*
- het financiële systeem moet zelf voorzien in een export functionaliteit die negatieve liquiditeit rapporteert als langlopende schuld.*

Reactie

Het probleem wordt niet direct herkend. In ieder geval zal met langlopend kortlopend worden bedoeld, maar ook dan is het geen eis vanuit taxonomie o.i.d. De composer volgt de administratie en zal dus ook negatieve bedragen rapporteren als deze in de administratie voorkomen (bijvoorbeeld bij reserves).

Als de balanspost 'liquide middelen' negatief is, moet deze worden geboekt op een andere balanspost, namelijk onder de subpost 'negatieve bank- en girosaldi' van de balanspost 'Kortlopende schulden'.

13 **Saldi rekeningen**

De negatieve saldi rekening courant bank/giro. Wordt hier bedoeld de totaal saldi van alle rekeningen?

Reactie

Wij hebben de vraag als volgt geïnterpreteerd: wat moet je doen als je meerdere rekeningen hebt (bij misschien wel verschillende banken), waarbij zowel positieve als negatieve saldi voorkomen? Moet je nu het saldo nemen van alle rekeningen tezamen en als dit saldo positief is boeken onder liquide middelen en als dit saldo negatief is boeken onder de kortlopende schulden?

Onze suggestie. Bereken saldo per bank. Tel vervolgens alle positieve saldi samen en boek deze onder liquide middelen. Tel alle negatieve saldi samen en boek deze onder kortlopende schulden. Dus geen rapportage van alle individuele saldi per bank.

14 **Posten zonder onderliggende transactie**

Wat wordt er in blok 2 van de checklist bedoeld met de vraag 'zijn er posten waaraan nog geen transacties aan ten grondslag liggen?'

Reactie

Het bekendste voorbeeld zijn de aanschaffingen die in een bepaald jaar waren begroot, waarvan aan het einde van het jaar blijkt dat deze niet hebben plaatsgevonden en waarover wordt besloten ze toch als kosten in de jaarrekening te verantwoorden zodat het middel alsnog kan worden aangeschaft.

15 **Materiële vaste activa**

Op dit moment zijn wij bezig met de inrichting van ons nieuwe financiële pakket (Coda). Om de relatie met de rapportageverplichting ten behoeve van de EMU goed te leggen hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd voor het onderdeel "Materiële vaste activa". Bij deze uitgangspunten hebben wij ons mede laten leiden door de in eerder ontvangen informatie opgenomen zin: "Voor het voldoen aan de Europese verplichting is uiteindelijk alleen informatie over de omvang van de financiële verplichting met derden nodig".

Uitgangspunten:

- a Het onderscheid tussen "Overname" en "Nieuwbouw" wordt gevormd doordat in het eerste geval een bestaand, reeds eerder gebruikt actief wordt overgenomen, terwijl in het tweede geval geen sprake is van eerder gebruik.*
- b De inzake "Overname" ontvangen factuur wordt rechtstreeks op "Werken in exploitatie" geboekt en loopt dus niet via "Onderhanden werk".*
- c De overgang van "Onderhanden werk" naar "Werken in exploitatie" is alleen zichtbaar in de kolom "Overboeking onderh. Werk" (+ en –).*
- d Deze overgang vindt plaats tegen een netto bedrag, dus niet voor totaal uitgaven en totaal subsidies.*
- e Projecten Waterlandstichting worden verantwoord door de Waterlandstichting (= eigenaar) en niet door het waterschap (=huurder).*

Reactie

a akkoord;

b akkoord;

c akkoord;

d op zich akkoord, want van de materiële vaste activa worden geen balansstanden opgevraagd, maar transacties. De overboeking is een interne verrekening, dus niet EMU-relevant en kan derhalve netto geschieden.

De verschillende transacties met betrekking tot onderhanden werken (o.a. nieuwbouwuitgaven en investeringsbijdragen) dienen uiteraard bruto te worden geregistreerd om de mutaties voor de EMU-rapportages te kunnen vaststellen;

e akkoord.

Bij de reactie op punt e tekent Deloitte aan dat zij zich op het volgende standpunt stelt. Het economisch eigendom ligt bij het waterschap. Derhalve dienen deze activa in de balans van het waterschap te worden opgenomen. De onderliggende contracten hebben immers het karakter van financial lease. Deloitte weet dat een aantal waterschappen de projecten Waterlandstichting niet op deze wijze verantwoordt, daarin ondersteund door publicaties in Comptabel in het verleden. Deloitte beveelt ten stelligste aan de activa op de balans op te nemen, maar kan een andere registratie niet verbieden.

16 Overgang ‘onderhanden werken’ naar ‘werken in exploitatie’

Bij materiele vaste activa kennen we het onderscheid tussen ‘in exploitatie’ en ‘onderhanden werk’. De vraag is: op welk moment zet je de posten van onderhanden werk over naar exploitatie? Doe je dat in de periode (maand) waarin de ingebruikname is en tevens startmaand afschrijvingen of kunnen deze mutaties verzameld worden tot de maand december en dan pas verwerkt worden?

Reactie

Ook hier geldt dat de overboeking een interne verrekening en daardoor niet EMU-relevant is. Het is het meest consequent als de administratie feitelijkheid volgt en dat de overboeking derhalve plaatsvindt in de periode waarin het object in gebruik genomen wordt en wanneer begonnen wordt met afschrijven.

Tijdens de voorlichtingsbijeenkomst op 12 december werd door de waterschappen aangegeven dat deze handelwijze bij de grotere investeringen goed kan worden gevolgd maar bij de kleine projecten te veel werk met zich meebrengt. Er bleek behoefte aan een ondergrens waarboven de beschreven gedragslijn moet worden toegepast.

Reactie

Nogmaals wordt gesteld dat EMU-relevant alleen de totaalniveaus van de mutaties (totaal van onderhanden werk en in exploitatie) zijn. Verschuivingen van onderhanden werk (een vermindering) naar in exploitatie (een vermeerdering) tellen op tot nul als deze boekingen gelijktijdig en voor hetzelfde bedrag zijn gedaan, hetgeen natuurlijk de bedoeling is. Daardoor hebben deze verschuivingen geen effect op de transacties voor de EMU.

Voor de EMU-rapportage maakt het dus niet uit wanneer deze boekingen worden verricht (in het jaar of aan het eind van het jaar). In principe kunnen waterschappen hier de lijn volgen die zij gewend zijn te volgen en dus aansluiten op het moment waarop met afschrijven wordt gestart. Nogmaals, één voorwaarde moet wel worden ingevuld: als je overboeking plaatsvindt dan gelijktijdig en voor hetzelfde bedrag bij beide activasoorten (één vermeerdering en één vermindering).

17 Codering kostensoorten

De EMU-verplichtingen hebben tot gevolg dat er een aantal nieuwe groepen kostensoorten bijkomen zoals bijv. bijdragen aan bedrijven. Welke coderingen (nummeringen) dienen wij aan te houden? Bijvoorbeeld toevoegingen aan voorzieningen is nu bij ons 430001, maar in het nieuwe overzicht komen deze kosten na bijdragen. Moeten deze nummeringen dan om worden gegooid?

Reactie

Een waterschap moet op basis van de EMU-verplichting wel goed naar zijn huidige rekeningsschema kijken om te bezien of de gevraagde informatie aan de huidige administratie kan worden ontleend. Als de informatie kan worden gegenereerd behoeven er in principe geen aanpassingen plaats te vinden; dus zeker niet in de volgorde. In principe behoeft ook de codering niet te worden aangepast als het waterschap maar weet wat tot een bepaalde post behoort.

Ook voor het XBRL-EMU-project maakt de plaats waar zaken worden geregistreerd en welke codering of benaming posten hebben niet uit. De XBRL-composer koppelt de EMU-elementen aan vindplaatsen binnen de administratie, waar deze vindplaatsen zich ook bevinden.

18 **Vraag over de checklist (pagina 1): onderscheid ‘bijdragen aan overigen’ en bijdragen aan derden’**

Wat is het verschil tussen ‘bijdragen aan overigen’ en bijdragen aan derden’?

Reactie

'Bijdragen aan derden' is een tussenkopje dat in de laatste redactieslag helaas is blijven staan. Een onvolkomenheid in de checklist dus.

19 **Vraag over de checklist (pagina 1/2): onderscheid ‘bijdragen aan overigen’ en bijdragen aan derden’**

Wat is het verschil tussen ‘goederen en diensten van derden’ (pagina 1) en de post ‘overige diensten door derden’ (pagina 2)?

Reactie

Ook de regel 'goederen en diensten van derden' is een tussenkopje dat in de laatste redactieslag helaas is blijven staan. Ook hier gaat het dus om een onvolkomenheid in de checklist.

20 **Vraag over de checklist (pagina 2): inhoud posten ‘oninbaarverklaringen’ en ‘kwijtscheldingen’**

Bij opbrengsten worden genoemd de posten ‘oninbaarverklaringen’ en ‘kwijtscheldingen’. Wij kennen echter ook de posten ‘ontvangen betalingen voor oninbaar verklaarde posten’ en ‘schuldsanering’. Hoe verwerken wij deze twee laatste posten?

Reactie

Wij zijn er vanuit gegaan dat de post ‘ontvangen betalingen voor oninbaar verklaarde posten’ bedragen omvat die alsnog binnenkomen op posten die in een eerder stadium als oninbaar zijn verklaard en van mening dat deze negatief geboekt moet worden als oninbaarlijding; met andere woorden een correctie op de post 'oninbaarverklaringen'.

De post 'schuldsanering' zien wij, net zoals de post oninbaar, als een soort afboeking en dus correctie van de belastingopbrengst. Dit betekent dat de afboeking ook op de post 'Oninbaarverklaringen' geboekt moet worden.

21 **Vraag over de checklist (pagina 3: inhoud post 'grond')**

- a Bij mutaties activa wordt genoemd de post 'grond'. Wordt hiermee (ook) bedoeld de ondergrond van objecten, zoals zuiveringsinstallaties en gemalen? Tot op heden hebben wij de post grond opgenomen samen met het werk zelf, dus niet apart.*
- b Tevens is de vraag wat valt er naast de grondaankoop zelf nog meer onder deze post, b.v. schadevergoedingen en grondonderzoek.*

Reactie

- a In de tweede bijlage van het EMU–convenant CBS–waterschappen is op pagina 23 over de post 'gronden' het volgende vermeld:

Wat betref de post 'gronden' (a) moet worden opgemerkt dat bij veel transacties van objecten een all in–prijs wordt betaald waarin ook grond is begrepen. Indien bij een dergelijke transactie de grondverkoop apart kan worden verantwoord dient dit te gebeuren. In gevallen waarin geen specificatie in object–grond kan worden gemaakt dient de 'zwaartepuntsbenadering' te worden toegepast. Dit wil zeggen dat verantwoording moet plaatsvinden op de post met de hoogste waarde.

M.a.w. als een waterschap de grond apart kan specificeren dan graag. Zo niet dan toerekenen aan het 'bovenliggende' object.

- b In principe behoren alle uitgaven die met de grondaankoop samenhangen tot de post. Derhalve ook grondonderzoeken, eventueel betaalde belastingen e.d. Een uitzondering vormen die bedragen die vallen binnen onderstaande toelichting uit de tweede bijlage van het EMU–convenant CBS–waterschappen (pagina 21) over de post 'immateriële vaste activa':

De tabel hieronder bevat de informatie over de immateriële vaste activa die moet worden verstrekt. Wat betreft de te vermelden bedragen kan nog worden opgemerkt dat indien bij de overdracht van onroerende zaken naast de overnamesom nog andere bijdragen worden betaald, deze andere bijdragen, als zij apart kunnen worden verantwoord, op één van de posten 'subsidies en bijdragen' dienen te worden geboekt. Een voorbeeld is de bij grondoverdracht betaalde schadevergoeding voor bijvoorbeeld oogstverlies.

22 **Vraag over de checklist (pagina 3: inhoud post 'grond')**

Vallen de uitgaven voor b.v. inventaris en hard/software onder de post 'overige bedrijfsmiddelen' of onder de post 'overige materiele vaste activa'?

Reactie

Wij zouden deze uitgaven op de post 'overige bedrijfsmiddelen' verantwoorden.